

NATUURTOETS PLANGEBIED LIENDERTSEWEG AMERSFOORT

M. van Delft mmv K. van Bochove

Natuurtoets Plangebied Liendertseweg Amersfoort

In opdracht van Gemeente Amersfoort, november 2011

© 2011 Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, Culemborg

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg
T 0345 753 275
info@bureau-iridis.nl
www.bureau-iridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 8212 39 119 BO1
Triodos Bank 19 84 48 600

Tekst en samenstelling: M. van Delft
Veldwerk: K. van Bochove
Foto's in rapport: K. van Bochove
Foto voorblad: Te slopen flat
Projectnummer: 2011-51
Wijze van citeren: Delft, M. van en K. van Bochove,
2011. Natuurtoets plangebied Li-
endertseweg Amersfoort, Ecolo-
gisch Adviesbureau Viridis

In opdracht van: Gemeente Amersfoort
Contactpersoon: De heer. R. Asoumi

Status: Concept 7-11-2011
Ondertekening: Th. de Jong, Directeur Paraaf:

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Inhoud

1	Inleiding	9	6	Effecten op aanwezige soorten	23
1.1	Aanleiding en context	9	6.1	Voorgenomen ingrepen	23
1.2	Vraagstelling	9	6.2	Vleermuizen	23
2	Gebiedsbeschrijving	11	6.3	Broedvogels	24
2.1	Beschrijving onderzoeksgebied	11	6.4	Overige beschermde soorten	24
2.2	Vergunningen en ontheffingen	13	6.5	Conclusies	24
3	Wettelijke bescherming van soorten	15	7	Ontheffingsaanvraag	25
4	Methode	17	7.1	Mogelijkheden	25
4.1	Bronnenonderzoek	17	7.2	Conclusie	25
4.2	Veldonderzoek	17	8	Mitigerende maatregelen	27
5	Resultaten	19	8.1	Vleermuizen	27
5.1	Vleermuizen	19	8.2	Broedvogels	28
5.2	Broedvogels	21	8.3	Aanbevelingen	28
5.3	Overige soorten	21	9	Eindconclusie	29
5.4	Conclusie	21	10	Literatuur	31

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Het plangebied Liendertseweg te Amersfoort wordt herontwikkeld. Dit houdt in dat de bestaande bebouwing gesloopt wordt en nieuwe woningen en andere gebouwen worden gerealiseerd op deze locaties. Het slopen van de bestaande bebouwing kan leiden tot een overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Om dit te voorkomen zijn in eerste instantie gegevens nodig over het voorkomen en de verspreiding van strikt beschermde soorten binnen het plangebied.

De gemeente Amersfoort heeft Ecologisch Adviesbureau Viridis verzocht een natuurtoets uit te voeren naar het voorkomen van (strikt) beschermde soorten in het plangebied.

1.2 Vraagstelling

De uitvoering van de plannen heeft mogelijk gevolgen voor de ter plaatse voorkomende (strikt beschermde) flora en fauna.

Om goed voorbereid te zijn op een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet wil de gemeente Amersfoort antwoord op de volgende vragen:

- Zijn op de onderzoekslocatie strikt beschermde planten- en diersoorten en/of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig of te verwachten?
- Zo ja, om welke soorten gaat het?
- Wat zijn de eventuele effecten op de aanwezige beschermde soorten?
- Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te voeren en zo ja, welke zijn dat?
- Is het noodzakelijk om een ontheffingsaanvraag voor de Flora- en faunawet in te dienen?

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Beschrijving onderzoeksgebied

Het plangebied Liendertseweg is gelegen in de gemeente Amersfoort. Binnen het plangebied liggen acht flats van drie verdiepingen hoog met eengezinswoningen (deelgebied A). Tussen de woningen is het plangebied ingericht met gazon en verspreid staande bomen. Deelgebied B omvat een aantal schoolgebouwen en een appartementencomplex met daar omheen stedelijk groen en een verhard sportveld.

Natuurlijke elementen zijn nauwelijks aanwezig. Figuur 1 geeft een overzicht van de onderzochte bebouwing. Deelgebied A zal in de komende jaren worden ontwikkeld (2013-2017). Deelgebied B is met het oog op toekomstige plannen nu ook meegenomen in het onderzoek. Het is nog niet duidelijk wanneer ingrepen in deelgebied B gaan plaatsvinden.

Figuur 1 | Overzicht van het onderzoeksgebied.

Grens van het onderzoeksgebied ———

De te slopen bebouwing in deelgebied A bestaat uit 8 bijna identieke flatgebouwen. Deze bebouwing is weergegeven op de eerste 3 afbeeldingen. Deelge-

bied B bevat 4 schoolgebouwen en een appartementencomplex. Deze bebouwing is weergegeven op de overige afbeeldingen (Bron afbeeldingen: Google).

2.2 Vergunningen en ontheffingen

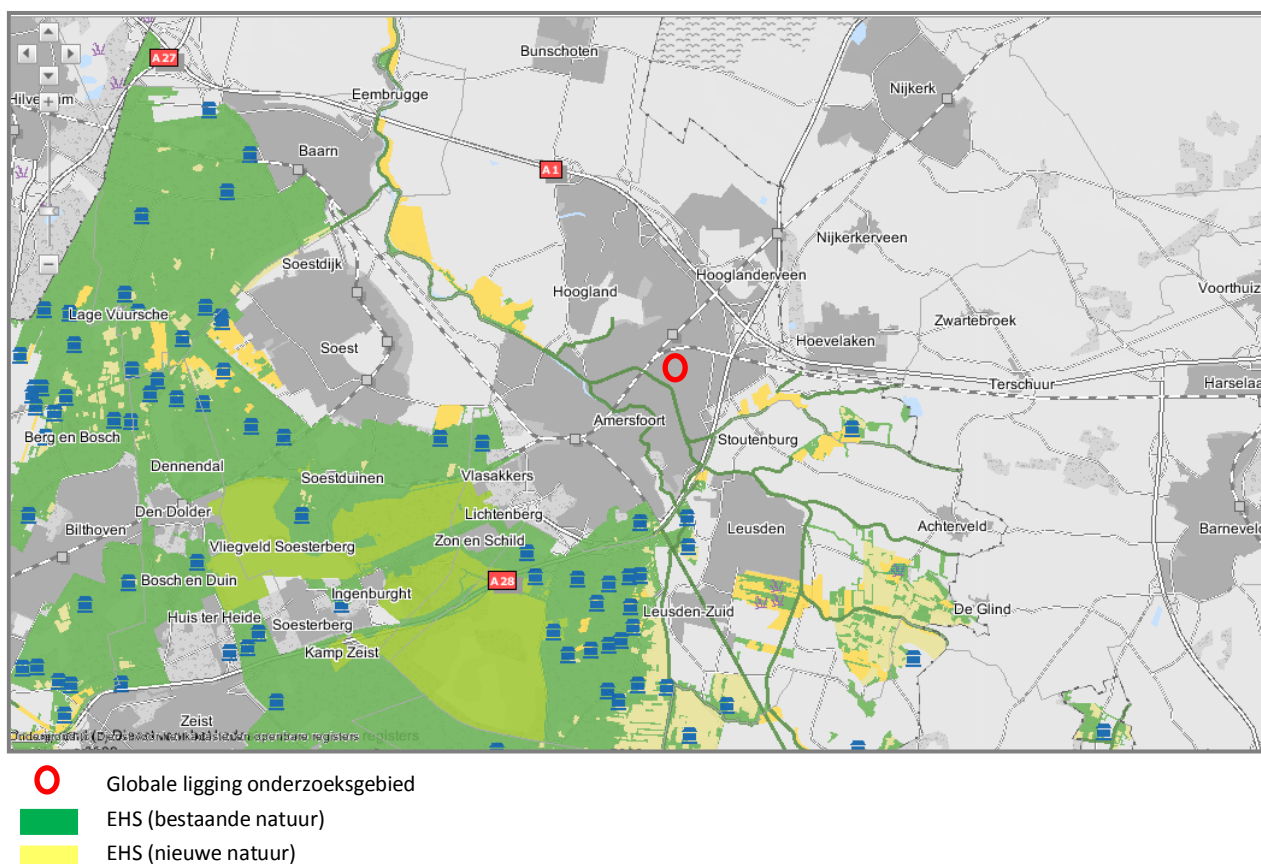
Om te bepalen welke vergunningen en ontheffingen in het kader van de natuurwetgeving noodzakelijk zijn is de ligging van het plangebied ten opzichte van (beschermde) natuurgebieden van belang.

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura2000-gebied. Het Natura2000-gebied Arkemheen ligt op circa 8 km afstand van het plangebied. Het is niet waarschijnlijk dat de voorgenomen ingrepen negatieve effecten zullen hebben op de natuurwaarden in Natura2000-gebieden. Dit betekent dat er

geen onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet hoeft te worden uitgevoerd. Het plangebied is ook niet gelegen binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS zullen gezien de afstand en aard van de ingrepen niet aangetast worden. Het is niet noodzakelijk een toetsing in het kader van het Nee, tenzij-regime uit te voeren.

Een Flora- en faunawet onderzoek volstaat in dit geval.

Figuur 2 | Ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van beschermde gebieden (bron: Kaartenmachine Provincie Utrecht).

3 Wettelijke bescherming van soorten

De Flora- en faunawet is alleen (met uitzondering van de zorgplicht) van toepassing op de in de wet aangegeven beschermde soorten. Dit zijn alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle soorten amfibieën en reptielen, bepaalde soorten vissen (met uitzondering van soorten van de Visserijwet 1963) en alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Bovendien is een aantal planten- en diersoorten aangewezen als zijnde beschermde soorten. De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat de in het wild levende soorten zoveel mogelijk 'met rust gelaten' worden.

Op 21 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur betreffende artikel 75 van de FF-wet van kracht geworden. Hierbij wordt onderscheid tussen de soorten aangebracht, waarbij de volgende groepen worden onderscheiden:

1 'Algemene soorten'

Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een vrijstelling wordt verleend. Er hoeft geen ontheffing van Art. 75 van de FF-wet te worden aangevraagd. Wel is op de ingrepen de zorgplicht van toepassing. De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild

levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving.

2 'Overige soorten'

Voor deze soorten geldt dat bij ruimtelijke activiteiten geen ontheffing Art. 75 van de FF-wet hoeft te worden aangevraagd, mits de activiteiten worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Zolang een dergelijke gedragscode nog niet is geformuleerd zijn ruimtelijke activiteiten met betrekking tot deze soorten wel ontheffingsplichtig.

3 'Bijzondere soorten'

Dit zijn soorten die vermeld staan in bijlagen van de Habitatrichtlijn, alle vogelsoorten en enkele op de Rode Lijsten vermelde soorten. Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een ontheffing aangevraagd moet worden van Art. 75 van de FF-wet. Deze ontheffing zal getoetst worden aan drie criteria:

- Is er sprake van een in bij de wet genoemd belang;
- Is er een alternatief, zo ja, dan geldt dat het alternatief uitgevoerd dient te worden. Zo nee, dan wordt de ingreep aan de wet getoetst;
- De geplande ingreep doet geen afbreuk aan de duurzame staat van instandhouding van de soort.

4 Methode

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden heeft allereerst een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarna het gebied door middel van veldinventarisaties onderzocht is. Beide onderdelen worden apart besproken in onderstaande paragrafen.

4.1 Bronnenonderzoek

Voor het bronnenonderzoek zijn reeds bestaande verspreidingsgegevens verzameld. Hierbij is het archief van Bureau Viridis geraadpleegd en is literatuuronderzoek door middel van verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen verricht. Daarnaast zijn de websites Waarneming.nl, Zoogdieratlas.nl en Telmee.nl geraadpleegd.

4.2 Veldonderzoek

Tijdens de veldonderzoeken is de aanwezigheid van strikt beschermde soorten in beeld gebracht. Hierna worden de gebruikte onderzoeksmethode per soortgroep besproken.

– Vleermuisonderzoek

Het onderzoek heeft tijdens 4 nacht- en ochtendbezoeken op 13 en 27 juni, 24 augustus en 13 september 2011 met behulp van een batdetector met opname apparatuur plaatsgevonden. Vleermuizen oriënteren zich met behulp van echolocatie. De dieren zenden reeksen van ultrasone geluiden uit. De weerkaatsing (echo) van het geluid op objecten vangt de vleermuis weer op met zijn oren waardoor hij plaats, omvang, beweging etc. van het object kan bepalen en zich een beeld van de omgeving kan vormen. De geluiden zijn soortspecifiek.

De uitgezonden ultrasone geluiden zijn voor mensen maar zeer beperkt hoorbaar. Daarom worden deze geluiden met behulp van een zogenaamde batdetector omgezet naar voor mensen hoorbare geluiden.

Hiermee zijn vrijwel alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten herkenbaar. Een uitzondering hier-

op zijn de gewone baardvleermuis en de brandtsvleermuis. Deze zijn niet aan de hand van hun echolocatiegeluid te onderscheiden (Helmer et al., 1988).

Indien echolocatiegeluiden zijn waargenomen die niet direct op naam gebracht konden worden is het geluid opgenomen en later gedetermineerd met behulp van speciale computerprogramma's.

Tijdens de onderzoeken in juni is specifiek gezocht naar aanwezige kraam- en zomerverblijfplaatsen. De onderzoeken in augustus en september zijn gericht op de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen uitgevoerd. Gedurende de onderzoeken zijn alle waargenomen vleermuizen genoteerd en met GPS is de locatie vastgelegd.

– Broedvogelonderzoek

Alle vogels zijn strikt beschermd. In de broedtijd zijn ook de in gebruik zijnde nesten beschermd. Als de nesten niet meer in gebruik zijn, zijn ze ook niet meer beschermd en mogen ze verwijderd worden. Een uitzondering hierop zijn de nesten van een aantal vogels dat niet goed in staat is zelf een nest te bouwen, zoals de huismus en gierzwaluw. Deze soorten zijn afhankelijk van bebouwing en de nesten zijn het gehele jaar beschermd. Tijdens de ochtendbezoeken voor het vleermuisonderzoek in juni is de te slopen bebouwing ook gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten van jaarrond beschermde soorten zoals huismus en gierzwaluw.

– Overige soortgroepen

Tijdens de bezoeken voor het vleermuisonderzoek is gezocht naar overige strikt beschermde soorten waaronder vaatplanten, amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Tevens is het onderzoeksgebied onderzocht op de aanwezigheid van voor strikt beschermde soorten geschikte biotopen.

5 Resultaten

Hierna worden de resultaten van het bronnenonderzoek en de veldonderzoeken per soortgroep beschreven.

5.1 Vleermuizen

Vleermuizen overwinteren in vorstvrije, vaak vochtige ruimtes. Na de winterslaap trekken de dieren naar de zomerverblijven. Daar worden eind mei, begin juni de kraamkolonies bezet. Dit zijn overwegend plaatsen die gelegen zijn op het zuiden of zuidwesten, in ieder geval plaatsen die snel opwarmen. De keuze van de kolonieplaatsen is soortspecifiek. Sommige soorten, bijvoorbeeld de rosse vleermuis, vormen hun kolonies altijd in boomholtes, andere soorten als laatvlieger en gewone dwergvleermuis zitten bijna altijd in gebouwen. In de kraamperiode wordt regelmatig van kolonieplaats gewisseld. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het aantal parasieten in de kolonieplaats. Kolonies worden gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, onder het dakbeschot, achter boeiplanken en houten betimmeringen.

Tijdens het ochtendbezoek op 27 juni 2011 is een invliegende gewone dwergvleermuis waargenomen bij de flat aan de Kwartelstraat. De invliegopening bevindt zich op de tweede etage van de flat. Het gaat hier waarschijnlijk om een zomerverblijfplaats van één of enkele gewone dwergvleermuizen. Het is niet waarschijnlijk dat het hier om een kraamkolonie gaat omdat er maar één dier is waargenomen. Net buiten het plangebied in de flat aan de Havikshorst is op de vierde etage (boven nr. 21) een kraamkolonieplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. In de naaste omgeving van deze locatie zijn circa 30 gewone dwergvleermuizen geteld. Deze flat valt buiten het plangebied en wordt niet gesloopt.

Aanvullend op bovenstaande waarnemingen zijn gedurende het onderzoek in juni de gehele nacht en ochtend foeragerende gewone dwergvleermuizen, laatvliegers en rosse vleermuizen waargenomen. Behalve de vaste rust- en verblijfplaatsen in de flat aan de Kwartelstraat en de Havikshorst zijn geen sporen van vaste rust- en verblijfplaatsen of aanwezigingen dat deze aanwezig zijn in de te slopen bebouwing gevonden. In figuur 3 worden de aangetroffen vleermuizen weergegeven.

Tijdens de vleermuisonderzoeken in augustus en september is specifiek gezocht naar paarverblijfplaatsen van vleermuizen. De aanwezigheid van paarverblijfplaatsen in of nabij een gebouw kan wijzen op aanwezigheid van winterverblijfplaatsen. Winterverblijven zijn moeilijk te inventariseren omdat vleermuizen in de winterperiode weinig actief zijn en deze verblijven zich vaak in spouwmuren bevinden.

Op 24 augustus en 30 september 2011 zijn voornamelijk gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. Daarnaast zijn enkele ruige dwergvleermuizen, laatvliegers en rosse vleermuizen foeragerend aangetroffen. Gedurende de twee avonden is circa 20 keer een roepende gewone dwergvleermuis man gehoord. Roepende mannetjes indiceren de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen al is het lastig om hier exacte locaties aan te verbinden. Ook is niet duidelijk om hoeveel exemplaren het hier gaat. Er kan vanuit gegaan worden dat alle bebouwing in het plangebied geschikt kan zijn als paarverblijfplaats. Gebouwen met toegankelijke spouwmuren zijn potentieel geschikt als winterverblijfplaats. In figuur 3 worden de waarnemingen van het vleermuisonderzoek weergegeven.

Figuur 3: Waarnemingen vleermuizen

5.2 Broedvogels

Alle vogels zijn strikt beschermd. In de broedperiode zijn ook nesten van vogels beschermd. Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het gehele jaar beschermd. Het betreft soorten van de zogenaamde Vogellijst zoals die door het Ministerie van EL&I wordt gehanteerd (zie kader). Tijdens het onderzoek is speciaal aandacht besteed aan de aanwezigheid van (jaarrond beschermde) nesten van broedvogels.

De nesten van deze vogels zijn jaarrond beschermd. Hoewel er tijdens het onderzoek waarnemingen van huismussen zijn gedaan, zijn er geen broedlocaties in het onderzoeksgebied aangetroffen. Net buiten het plangebied in een woning aan de Ibisstraat is een broedlocatie van huismussen gevonden. Deze woningen worden niet gesloopt. Vaste rust- en verblijfplaatsen van gierzwaluw zijn niet aangetroffen in het onderzoeksgebied. Andere vogels met jaarrond beschermde nesten worden vanwege de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied niet verwacht.

5.3 Overige soorten

Tijdens de veldonderzoeken is het gebied onderzocht op de aanwezigheid van andere strikt beschermde soorten zoals beschermde vaatplanten, amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Er zijn geen overige strikt beschermde soorten aangetroffen in het plangebied. Ook zijn er geen geschikte biotopen voor strikt be-

schermde soorten aanwezig. Het plangebied bevat vrijwel geen natuurlijke elementen. Het stedelijk groen wordt kort gehouden en al het groen wordt druk belopen. Overige beschermde soorten worden niet verwacht.

5.4 Conclusie

- In het onderzoeksgebied zijn 4 soorten vleermuizen foeragerend aangetroffen: de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis;
- Er is één zomerverblijf van één of enkele gewone dwergvleermuizen aangetroffen in de flat aan de Kwartelstraat;
- De aangetroffen kraamkolonie van gewone dwergvleermuis bevindt zich buiten het plangebied in een flat aan de Havikshorst. Deze flat blijft behouden;
- Nabij vrijwel alle bebouwing en vooral in de 8 te slopen flats in deelgebied A zijn roepende mannetjes gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit wijst op aanwezigheid van paarverblijven en mogelijke winterverblijfplaatsen;
- Er zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten aangetroffen in het onderzoeksgebied;
- Overige strikt beschermde soorten zijn niet aangetroffen en worden gezien de stedelijke ligging en de terreingesteldheid ook niet verwacht;

Lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 11 van de FF-wet het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: buizerd en ransuil).
5. In de Vogellijst worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

6 Effecten op aanwezige soorten

De sloopwerkzaamheden kunnen negatieve gevolgen veroorzaken op de aanwezige strikt beschermde soorten in het onderzoeksgebied. Hierna worden de geplande werkzaamheden en eventuele effecten per soortgroep besproken.

6.1 Voorgenomen ingrepen

De gemeente Amersfoort en woningcorporatie De Alliantie zijn voornemens om de wijk Liendertseweg en omgeving te herontwikkelen. De bestaande woningen zullen gefaseerd worden gesloopt en nieuwe woningen worden gerealiseerd. De globale planning van de werkzaamheden is om begin 2013 te starten met de sloop van de woningen van fase 1. De nieuwbouwwoningen worden in mei 2014 opgeleverd. Fase 2 wordt half 2014 gesloopt en de woningen zullen eind 2015 worden opgeleverd. Fase 3 zal begin 2016 worden gesloopt en de nieuwe woningen worden vanaf half juni 2017 opgeleverd.

Voor het overige deel van het onderzoeksgebied, het deel met de schoolgebouwen en het appartementencomplex is nog geen planning gemaakt. Deze bebouwing is in het onderzoek meegenomen met het oog op toekomstige ingrepen.

6.2 Vleermuizen

Er zijn veel waarnemingen van gewone dwergvleermuis gedaan in het onderzoeksgebied. De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuis van Nederland. De soort komt vrijwel overal voor. Ze jagen vaak op beschutte plaatsen, zoals tuinen, bomenlanen en langs bosranden. Ook zijn ze veel bij waterpartijen te vinden. De (kraam)kolonies worden vrijwel uitsluitend in gebouwen aangetroffen. De grootte van de kolonie varieert van enkele tientallen tot 200 dieren. Ook overwinteren doet de gewone dwergvleermuis in gebouwen.

Figuur 4 | Overzicht van de fasering in het onderzoeksgebied
(Bron: www.amersfoort.nl)

De soort kan in principe overal in woonwijken worden aangetroffen.

- Verblijfplaatsen

De flat waarin de zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis is aangetroffen wordt volgens de planning in fase 1 gesloopt. Ook overige bebouwing met paarverblijven worden gesloopt. Door de sloopwerkzaamheden verdwijnen zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Dit betekent een overtreding van de Flora- en faunawet. Daarnaast is het mogelijk dat vleermuizen in de te slopen bebouwing overwinteren. Het is niet duidelijk waar winterverblijfplaatsen aanwezig zijn, maar er kan vanuit gegaan worden dat de 8 te slopen flats van deelgebied A potentieel geschikt zijn als winterverblijfplaats. De flats zijn vrijwel identiek van opbouw en bevatten voldoende potentieel geschikte winterverblijfplaatsen waaronder spouwmuur.

Om een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen is het noodzakelijk om de juiste mitigerende maatregelen te nemen voorafgaande aan de sloopwerkzaamheden. Door de bebouwing ongeacht te maken voor vleermuizen wordt voorkomen dat vleermuizen ten tijde van de sloop in de bebouwing aanwezig zijn en gewond kunnen raken of zelfs gedood worden. Daarnaast is het noodzakelijk om ervoor te zorgen dat het verlies aan verblijfplaatsen wordt gemitigeerd in de te realiseren nieuwbouw. Gezien de aanwezigheid van een kraamkolonie net buiten het plangebied kan worden gesteld dat woningen in de omgeving zeker geschikt zijn als potentiële verblijfplaats voor vleermuizen.

- Foerageergebied

Naast verblijf heeft het plangebied ook een functie als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Door de gefaseerde aanpak van de uitvoering zal de functionaliteit van het foerageergebied niet afnemen. Vleermuizen zullen het plangebied altijd kunnen blijven gebruiken als foerageergebied ook tijdens en na de realisatie van de plannen. Daarnaast is in de naaste omgeving van het plangebied voldoende geschikt foerageergebied voor de vier soorten vleermuizen voorhanden. De aangetroffen foeragerende soorten zullen geen hinder van de ingrepen ondervinden.

6.3 Broedvogels

In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van broedvogels aanwezig. Net buiten het plangebied in de Ibisstraat is een broedlocatie van huismus in een woning aangetroffen. Deze woning blijft bestaan. De sloop van de bebouwing in het plangebied heeft geen effect op broedvogels met jaarrond beschermde nesten.

Algemene broedvogelsoorten zijn alleen beschermd tijdens de broedperiode. Het is mogelijk dat algemene soorten broeden in de groenstructuren nabij de te slopen bebouwing. Door de sloopwerkzaamheden kunnen broedvogels verstoord worden. Het verstoren van broedende vogels is in overtreding met de Flora- en faunawet en moet altijd voorkomen worden. Door het uitvoeren van de mitigerende maatregelen genoemd in hoofdstuk 8 wordt het verstoren van broedvogels voorkomen.

6.4 Overige strikt beschermde soorten

Er zijn geen andere strikt beschermde soorten aangetroffen en deze zullen dan ook geen effecten ondervinden van de voorgenomen ingrepen.

6.5 Conclusies

- Door een gefaseerde uitvoering en voldoende alternatieven in de naaste omgeving ondervinden de vleermuizen geen effect van aantasting van het foerageergebied;
- Andere strikt beschermde soorten zijn niet aangetroffen en ondervinden dus geen hinder van de sloopwerkzaamheden
- Vogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aanwezig in het plangebied en ondervinden dus geen hinder van de werkzaamheden;

Onderstaande effecten betekenen een overtreding van de verbodsbepalingen en zullen gemitigereerd dienen te worden (hoofdstuk 8).

- Eén zomerverblijfplaats van één of enkele gewone dwergvleermuizen in de flat aan de Kwartelstraat verdwijnt in fase 1;
- Alle 8 flats die gesloopt worden in fase 1, 2 en 3 zijn potentieel geschikt als winterverblijfplaats. In de naaste omgeving van al deze flats zijn roepende mannetjes gehoord. Door de sloop verdwijnen paarverblijven en potentiële winterverblijfplaatsen;
- Mogelijk worden algemene broedende vogels verstoord door de sloopwerkzaamheden;

7 Ontheffingsaanvraag

Uit het vorige hoofdstuk is gebleken dat de gewone dwergvleermuizen en eventueel aanwezige broedvogels negatieve effecten kunnen ondervinden van de voorgenomen ingrepen.

7.1 Mogelijkheden

Er zijn 2 manieren om met de aanwezigheid van aanwezigheid van de strikt beschermde soorten om te gaan:

1. Er wordt bij het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) een ontheffing aangevraagd voor het overtreden van de Flora- en faunawet. Het is echter niet aannemelijk dat deze ontheffing wordt verleend zonder dat er maatregelen voor de soorten worden genomen. Voor broedvogels geldt dat er geen ontheffing aangevraagd kan worden, broedvogels mogen nooit verstoord worden.
2. Door het nemen van maatregelen wordt voorkomen dat de FF-wet wordt overtreden. Het aanvragen van een ontheffing is dan niet nodig. Bij

maatregelen moet gedacht worden aan zogenaamde mitigerende maatregelen.

Door het uitvoeren van de juiste mitigerende maatregelen is een ontheffing van de Flora- en Faunawet niet nodig. In het volgende hoofdstuk worden de te nemen mitigerende maatregelen beschreven om een eventuele overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien het niet mogelijk is om de genoemde mitigerende maatregelen te nemen is het noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen.

7.2 Conclusie

- Het is noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te voeren om een overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van gewone dwergvleermuis te voorkomen;
- Indien het niet mogelijk is om de mitigatie uit te voeren is het noodzakelijk een ontheffing aan te vragen van de Flora- en faunawet;
- Verstoring van broedende vogels moet altijd voorkomen worden.

8 Mitigerende maatregelen

8.1 Vleermuizen

Door de sloop van de flat aan de Kwartelstraat verdwijnt een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Daarnaast verdwijnen een aantal paarverblijven en omdat de flats allemaal potentieel geschikt zijn als winterverblijfplaats, verdwijnen er mogelijk ook winterverblijfplaatsen. Om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen moeten de volgende mitigerende maatregelen uitgevoerd worden:

- Onderzoek
- Vanwege de gefaseerde uitvoering (2013-2017) en de dynamische verblijfplaatskeuze van vleermuizen is het noodzakelijk om voorafgaande aan de sloop vast te stellen of vleermuizen nog aanwezig zijn;

Indien vleermuizen niet aanwezig zijn kan de bebouwing worden gesloopt. Als vleermuizen worden aangetroffen is het noodzakelijk de bebouwing vóór aanvang van de sloopwerkzaamheden ongeschikt te maken als verblijfplaats voor vleermuizen.

- Ongeschikt maken van bebouwing
- Het ongeschikt maken moet voor aanvang van de winterrust (of het begin van de winterrust, afhankelijk van de temperatuur) worden uitgevoerd en is alleen toegestaan bij rustig weer en nachttemperaturen van meer dan 5 °C;
- Het gebouw kan ongeschikt gemaakt worden door:
 - Het gebouw niet langer te verwarmen;
 - Bij de dakranden de dakpannen verwijderen;
 - Verspreid over het dak dakpannen verwijderen om tocht te creëren;
 - Veel (grote) gaten boren aan de kopse kanten van de bebouwing om tocht te creëren.
- Een week na het uitvoeren van de maatregelen wordt de bebouwing gecontroleerd op aanwezigheid van vleermuizen. Indien geen vleermuizen worden vastgesteld kan gesloopt worden;

- Het is belangrijk dat voor 15 maart het gebouw gesloopt is. Na 15 maart kunnen de gebouwen weer door vleermuizen in gebruik worden genomen.
- De uitvoering van bovenstaande maatregelen moet begeleid worden door een ter zake kundige¹ op het gebied van vleermuizen.

- Alternatieve verblijfplaatsen

- Om het verlies aan verblijfplaatsen op te vangen is het noodzakelijk om de nieuwbouw geschikt te maken voor vleermuizen door vleermuiskasten in te bouwen. Deze kasten zijn onder andere te verkrijgen bij de firma's Waveka en Schwegler & Naturschutzbedarf Strobel;
- Het model vleermuizenkast en de locatie van plaatsing moet vooraf worden overlegd met de ter zake kundige en een ecooloog van de gemeente Amersfoort;
- De site www.vleermuizenindestad.nl geeft allerlei mogelijkheden aan om nieuwbouw in te richten voor vleermuizen;
- Een andere methode is om op het zuiden geëxponeerde kopse kanten van de nieuwbouw gevelbetimmering aan te brengen (zie figuur 5). De ruimte tussen de betimmering en de muur moet circa 2,5 cm zijn. De vleermuizen zullen in de tussenruimte tussen muur en betimmering verblijven. Verder is het van belang dat de binnenzijde van de betimmering ruw is zodat de vleermuizen voldoende houvast hebben. Houdt verder rekening met de volgende punten:
 - Bijvoorkeur aanbrengen dicht bij meerdere bomen;
 - Aan zuidwest zijde van gebouwen;
 - Voorkom obstakels voor in en uitvliegende dieren;

¹ Th. de Jong en E. Slot, ecologen werkzaam bij Bureau Viridis hebben beide ruime ervaring met het uitvoeren en begeleiden van mitigerende maatregelen ten behoeve van vleermuizen.

- Kies een rustige plek waar 's nachts geen licht opvalt.
- De afmetingen van de betimmering hangt af van de omstandigheden ter plaatse. Overleg met de ecooloog is hierbij noodzakelijk.
- Wanneer dat niet mogelijk is kunnen broedgevalen voorkomen worden door voorafgaande aan het broedseizoen de vegetatie op de uitvoeringslocaties kort te houden.

8.2 Broedvogels

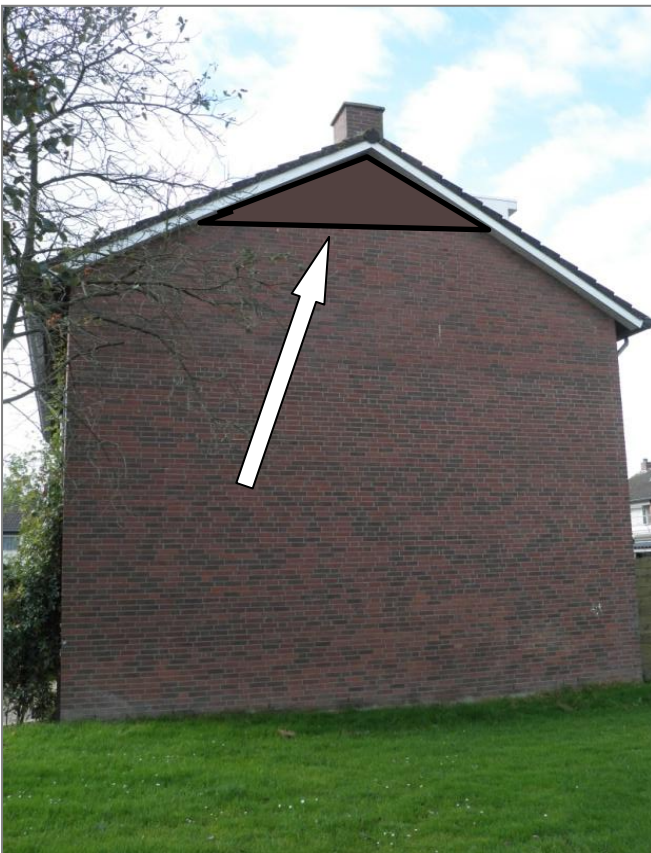
Het verstoren van broedende vogels is nooit toegestaan. Door het nemen van mitigerende maatregelen moet voorkomen worden dat broedende vogels worden verstoord.

- De sloopwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen (15 maart-15 juli) uitgevoerd te worden bij aanwezigheid van broedvogels;

8.3 Aanbevelingen

Er zijn geen nesten van gierzwaluw of huismus aangetroffen in het plangebied. Deze soorten gaan sterk achteruit in Nederland en het is ecologisch interessant om voor deze soorten voorzieningen te treffen in de nieuwbouw. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van het Actieplan huismussen van de vogelbescherming en de site www.gierzwaluwbescherming.nl.

Figuur 5: Voorbeeld alternatieve verblijfplaats vleermuizen

9 Eindconclusie

- In de te slopen bebouwing zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig;
- Deze verblijfplaatsen verdwijnen door de uitvoering van de sloopwerkzaamheden. Dit is in overtreding met de Flora- en faunawet;
- Om een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen is het noodzakelijk mitigerende maatregelen te nemen;
- Het uitvoeren van de juiste mitigerende maatregelen, waaronder het vooraf ongeschikt maken van de bebouwing en het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen zorgt er voor dat de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen niet wordt aangetast;
- Dit betekent dat er geen overtreding van de Flora en faunawet plaats vindt wanneer de in hoofdstuk 8 opgestelde mitigerende maatregelen worden uitgevoerd;
- Wanneer het niet mogelijk is om de opgenomen mitigatie uit te voeren zal een overtreding van de Flora- en faunawet optreden en is het noodzakelijk een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen;
- Het verstoren van broedende vogels is niet toegestaan en hiervoor kan geen ontheffing aangevraagd worden;
- Het is noodzakelijk om verstoring van broedvogels altijd te voorkomen door het uitvoeren van de opgenomen mitigatie in hoofdstuk 8.

10 Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992.

Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009.

De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Nederland, Leiden.

Husting, F. & Vergeer, J., 2002

Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000
Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens H., Mostert K. & Bongers, W. 1997.

Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV uitgeverij, Utrecht.

Kooijmans J.L., 2011

Stadsvogels; bouwen, beleven, beschermen. Vogelbescherming Nederland. Tirion natuur, Utrecht

Websites:

www.zoogdieratlas.nl

www.waarneming.nl.

www.gierzwaluwbescherming.nl.

www.vogelbescherming.nl

